

Rakennustietosäätiö RTS
Seppo Niiranen
seppo.niiranen@rakennustieto.fi

23.5.2019

Suomen Arkkitehtiliiton lausunto RTS-ohje-ehdotuksesta Päiväkoti ja perusopetus. Turvallisuuden suunnittelu RTS 19:18

VIITE: Lausuntopyyntö 4.3.201, RTS 19:09

Rakennustietosäätiö RTS on pyytänyt lausuntoa ohje-ehdotuksesta *Päiväkoti ja perusopetus, Turvallisuuden suunnittelu 19:18*. Suomen Arkkitehtiliitto on perehtynyt aineistoon ja toteaa, että ohjekortti on kokonaisuutena hyvä. Ohjekortin alussa voisi selvytyden vuoksi luetella, mitä kaikkea tämän ohjeen turvallisuuskäsite pitää sisällään. Hyväksymme ohje-ehdotuksen julkaistavaksi muutamien tarkennuksin.

1 Johdanto

Rakennussuunnittelun yhteydessä käsiteltävä turvallisuuden suunnittelu on moniulotteinen kysymys, jota ei tule nähdä yksinomaan valvontaa tai rajoittamista koskevana kysymyksenä. Kuten ohjeessa todetaankin, turvallisuus on tunne, johon olemassa olevien riskien lisäksi vaikuttavat omat kokemukset, kulttuuriset ja rakenteelliset tekijät, sosiaalinen ympäristö sekä mielikuvat (Koskela, 2009). Turvallisuutta rakennetaan myös luottamusta ja avoimuutta tukemalla, johon rakennusten ja ympäristöjen suunnittelulla on merkittävä vaikutus. Yksinomaan riskeihin keskittyvä käsittely ei tunnista ilmiön täyttä laajuutta. Ohjekortin yhteydessä tulisivatkin syventää myös turvallisuuskäsitteen sisältöä. Lasten oikeuksiin kuuluu terve ja normaali kehitys vapaissa ja ihmisarvon mukaisissa oloissa (Unisef, Lasten oikeuksien julistus). Vaikka luonnollisesti sosiaalista valvontaa ja vapaita näköyhteyksiä päiväkodeissa tarvitaan turvallisuussyistä, voisiko lapsen turvallisuuden tunne syntyä myös jossain ei niin näkyvässä kolossa, johon voi vetäytyä?

2 Lainsäädäntö, määräykset ja ohjeet

Sivulla 2 oleva kuva 2 toimii ohjekortin otsikkokuvana. Kuva esittää kasvotonta vartijaa valvontanäyttöjen äärellä, taustalla valvontakopin ikkunasta näkyy ruokailevien nuorten ryhmä. Kuvalla on vahva viesti, joka tekee luonnolliseksi persoonattoman tarkkailun, ja asettaa nuoret lähtökohtaisesti epäilyttäväksi, mikä on dystooppinen kuva turvallisuuskulttuurista. Turvallisuuden suunnittelu tulisi esittää positiivisten, sosiaalista yhteisöllisyyttä ja luottamusta ilmentävien tilanteiden ja ympäristöjen välityksellä, esimerkiksi kuvan 6 tapaan.

3 Turvallisuuden huomiointi

Tekstissä todetaan, että ”perinteinen tapa jakaa arkkitehtuurin keinoin tontti ja rakennus julkisiin, puolijulkisiin, puoliyksityisiin ja yksityisiin vyöhykkeisiin ei useinkaan ole turvallisuuden toteutumisen kannalta toimiva periaate”. Herää kysymys, mikä olisi tämän sijaan hyvä? Ajatusta voisi avata enemmän. Samassa kappaleessa todetaan myös, että korjaushankkeiden suunnittelussa kannattaa ottaa näkökulmaksi turvallisuustason parantaminen. Turvallisuustaso on kuitenkin käsitteenä epämääräinen, eikä

siihen liene mittareita. Rakennusten turvallisuutta voidaan tarkastella korjaushankkeiden yhteydessä, rakennuksen ja sen ominaispiirteiden lähtökohdista.

3.2 Turvallisuus hankkeen eri vaiheissa

Voisiko ohjeessa lyhyesti avata, mitä tekstissä viitatus ATEX-määräykset ovat?

Ohjeessa todetaan, että taajamissa voi esiintyä sosiaalisia häiriöitä. Perusopetuksen tilat ja päiväkodit sijoittuvat lähes poikkeuksetta taajamiin, eikä liene erityisen perusteltua yhdistää sosiaalisia riskejä tietyntyyppiseen yhdyskuntarakenteeseen, erityisesti kun sosiaalisia ongelmia voi esiintyä missä vain. Maininta tulisi jättää toisaalta liian leimaavana ja toisaalta liian yleispätevänä pois.

4.1 Toiminnot ulkotiloissa

Liikenne- ja pysäköintijärjestelyistä todetaan, että saatto- ja huoltoliikenne sekä autopaikoitus järjestetään niin, että peruuttamistarve on vähäinen. Tähän tulee lisätä seuraava lause: Lapsilla saattajineen tulisi olla suora kävelyreitti päiväkodille pysäköintipaikalta ylittämättä ajoneuvoliikenteelle varattua väylää.

4.2 Pihan rakennelmat, toimintavarusteet, kalusteet ja varusteet

Päiväkodin aita ja portit tekstissä ja kuvissa on ristiriita esitetyissä raja-arvoissa. Tuleeko pystyaidan aukkojen olla alle 89mm vai 45mm? Kuvatekstin 5 sanamuotoja kannattaisi selkeyttää erityisesti testikappaleen käyttöä kuvaavalta osalta.

7 Tekniset turvajärjestelmät

Kameravalvonta esitetään kortissa turvallisuuteen liittyvänä teknisenä järjestelmänä. Koulujen ja päiväkotien kameravalvontaa rajoittaa laki yksityisyyden suojasta sekä henkilörekisteristä, ja se edellyttää tarkkaa oikeudellista harkintaa, mikä tulisi myös tuoda esiin. Kameravalvonta ei ole ongelmaton tarkkailun laajentamisen väline, mikä kuva kortin perusteella muodostuu.

Helsingissä 23.5.2019

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry

Rakennussuunnittelutoimikunnan puolesta,

Heini Korpelainen,

erityisasiantuntija

rakennussuunnittelutoimikunnan sihteeri